

Mezinárodní zdanění a daňové ráje

Jaromír Švihovský

jaromir.svihovsky@tul.cz

Budova H – 6. patro

Tel.: 48 535 2353

Konzultační hodiny: St 9:00 – 11:00

Literatura

- Mezinárodní dvojí zdanění – Rylová, Z.
- Daňové systémy v globálním světě – Láchová, L.
- Mezinárodní zdanění příjmů – Sojka, V.
- České daňové zákony
- Internet (www.mfcr.cz)

Největší přírodní krásou krajiny je
nízká daňová sazba.

Ava Gardner

Daňové systémy

Tradiční

- Jasná teritoria
- Hraniční kontroly
- Kapitál nešel přes hranice
- Omezení pohybu zboží (cla)
- Domácí pracovníci
- Sídla firem ve svých státech
- Min. daňová konkurence

Současné

- Propojenost národních ekonomik
- Zatajení příjmů ze zahraničí
- Nesoučinnost daňových rájů
- Přesuny daňových nákladů
- Nadnárodní korporace
- Silná daňová konkurence

Možnosti jednotlivých zemí

- 1) Daňová konkurence
 - Zdravá
 - Škodlivá

- 2) Vzájemná dohoda států

- 3) Izolace

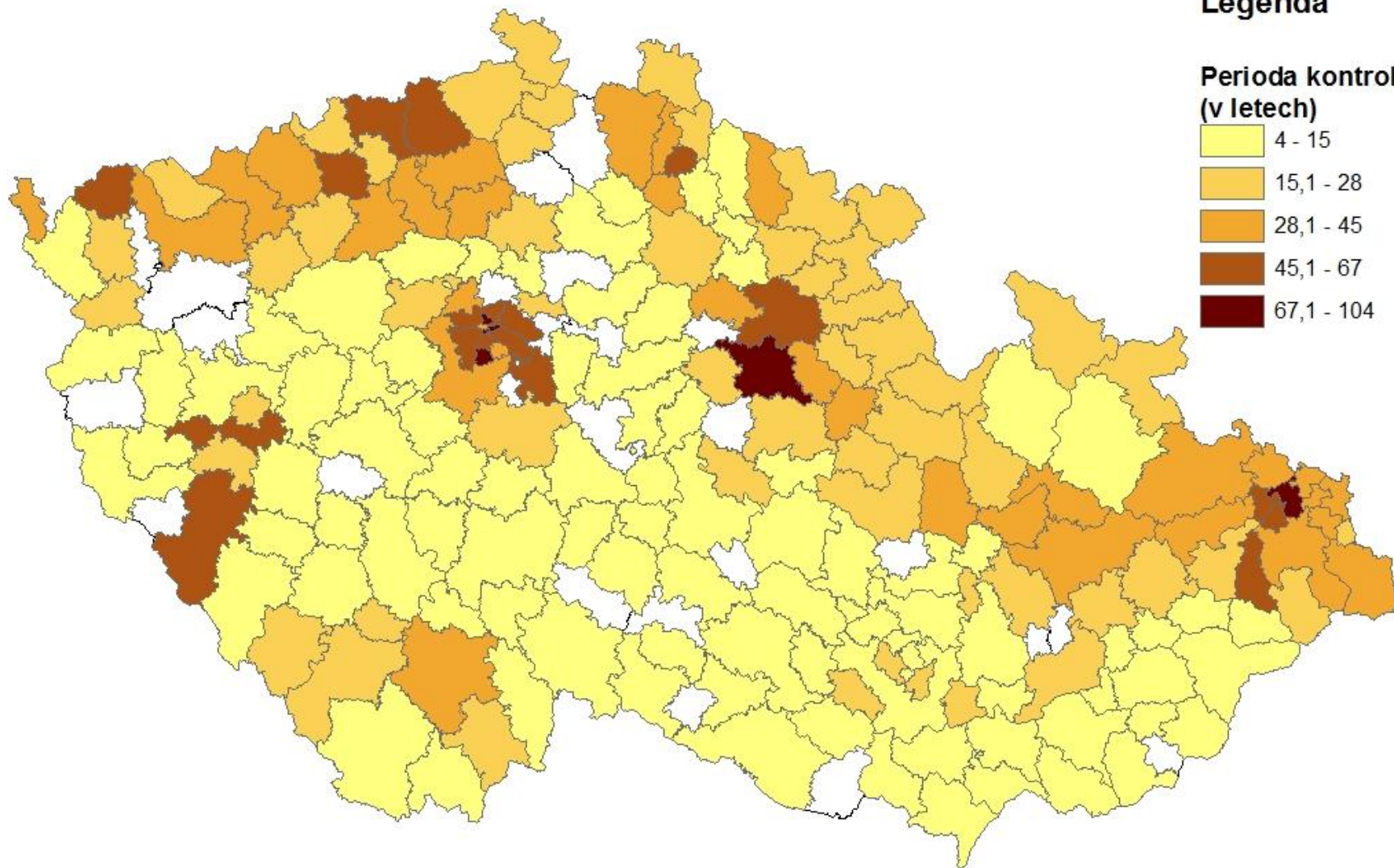
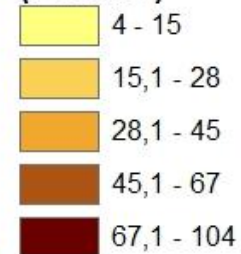
1. Daňová konkurence

- Mobilní základy daně (fin. kap., zisky společností, DPH, důchody jednotlivců)
- Lákání subjektů (sazby daně, jiné preference)
- Přívrženci – efektivita veřejných financí, nežádoucí vývoj veřejných rozpočtů atp.
- Odpůrci – selhání trhu veřejných financí, nemožnost zajistit efektivní alokaci daní

Perioda kontrol dle jednotlivých finančních úřadů ČR

Legenda

Perioda kontrol (v letech)

Dopady daňové konkurence

- Odliv kapitálu
- Růst daňového zatížení práce (vliv na zaměstnanost)
- Redistribuce bohatství a prohlubování rozdílů ve společnosti
- Nevhodná struktura vládních výdajů (investiční pobídky vs. investice do veřejných služeb)

2. Koordinace a harmonizace daňových systémů

- Nevyplatí se mezinárodní plánování
- Omezení úniků
- Vzájemná informovanost států
- Nebezpečí neúměrného zvyšování daní v souvislosti s veřejným rozpočtem

Koordinace

- Zóny volného obchodu, společný trh, OECD, MMF, EU
- Vytváření bilaterálních modelů zdanění s cílem omezit arbitrážní obchody
- Transparentnost a vzájemná informovanost států o příjmech rezidentů v jiné zemi

Harmonizace

- Proces sblížení a přizpůsobování jednotlivých daní a daňových systémů na základě společných pravidel.
- Např. přizpůsobení daňového systému členského státu pravidlům seskupení (EU)
- 3 fáze:
 - a) Určení daně, která má být harmonizována
 - b) Harmonizace daňového základu
 - c) Harmonizace sazby daně

Daňové reformy

- Různé pohledy
- Např. zavedení nové daně, zrušení daně, významné změny daňových sazeb, změny v daňovém mixu, významné změny ve správě daní apod.

Typy daňových reforem

- Technická – malý rozsah, detaily, krátký časový úsek
- Koordinační – rozsáhlejší, dopad do rovnováhy příjmů, možná spojitost s jinými instrumenty (min. mzda atp.)
- Komplexní – zahrnující více částí daňové struktury, revize daňového systému
- Strategické – kontext mezinárodní konkurence

Vývoj daňový reforem

- I. DSV – 1965 – zavádění systémů SP (odděleno od daní)
- II. DPH – nahrazuje obrátové daně, 1967 ve Francii, do roku 1975 dalších 11 zemí, do roku 1991 dalších 7 zemí, 90. léta rozvojové země i mimo EU
- III. 80. léta – celosvětově, radikální snížení osobních důchodových a korporátních daní

Změny v sazbách osobních důchodových daní ve vybraných zemích OECD

• Anglie	1976...83%	1992...40%	(-43)
• USA	1976...70%	1992...31%	(-39)
• Irsko	1976...77%	1992...48%	(-29)
• Průměr	1976...63,4%	1992...41,7%	(-21,7)

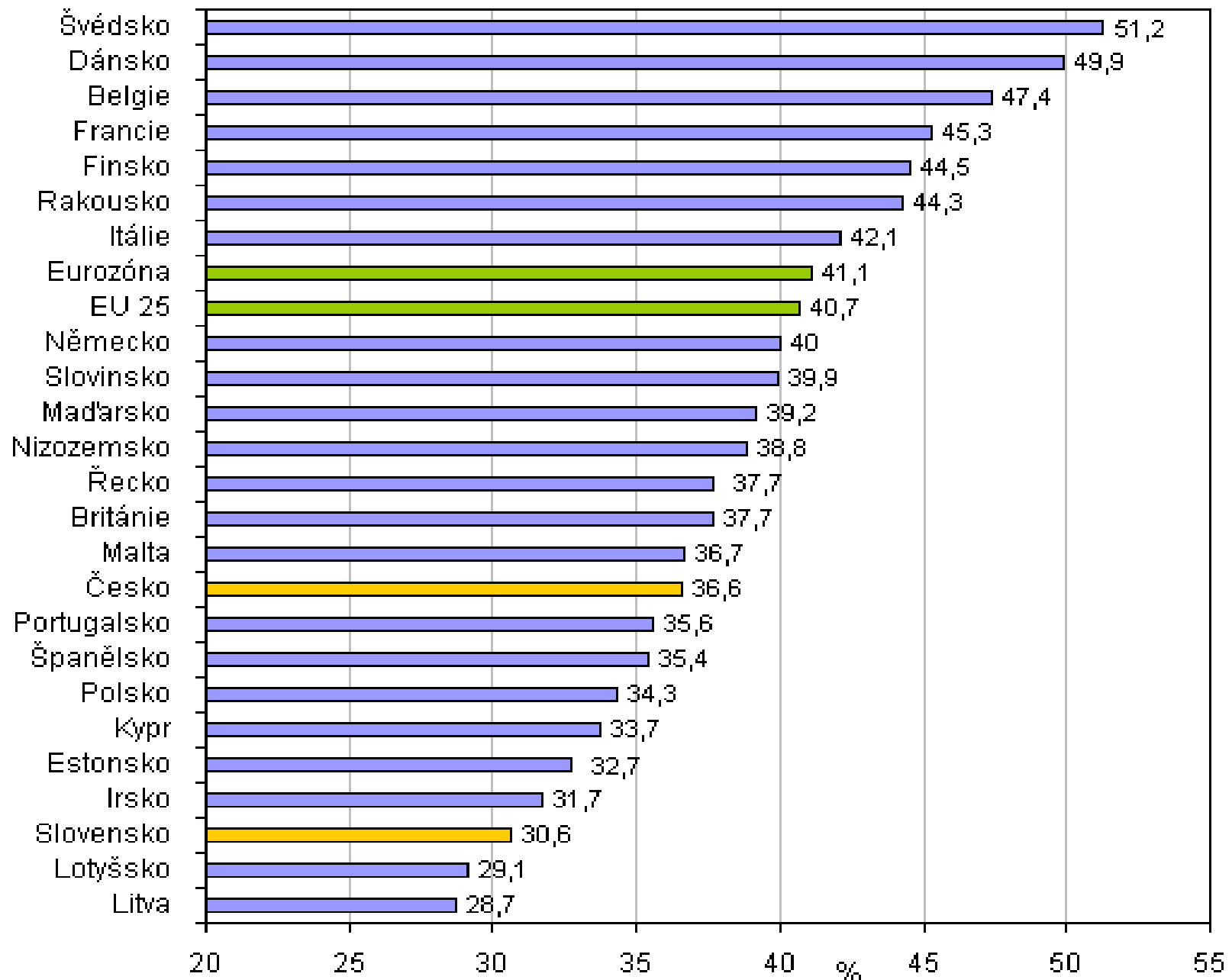
Cíle poslední III.vlny

- Posílení ekonomické motivace
- Zvýšení spravedlnosti a přehlednosti daní a zjednodušení daňových zákonů
- Zajištění rozpočtové neutrality (stejná daňová kvóta)

Daňová kvóta

- Podíl daní (případně ještě dalších veřejných příjmů) a hrubého domácího produktu.
- ✓ Daňová kvóta (jednoduchá) = podíl daní na hrubém domácím produktu (HDP), a to bez pojistného.
- ✓ Daňová kvóta souhrnná (složená) = podíl daní včetně cla a povinných příspěvků na sociální zabezpečení a veřejné zdravotní pojištění na HDP

Souhrnná daňová kvóta v zemích EU v roce 2004 (% HDP)

Rovná daň

- Stejný přístup ke všem příjmům
- Jednorázové zdanění co nejbliže zdroje příjmů
- Absence výjimek (osvobození, odpočty, slevy...)
- Některé státy se k tomuto modelu přiblížily, avšak nikdy v čisté podobě (Hong Kong, 1947)
- Širší pojem rovné daně – jednotná sazba (ČR)

Zastánci

- Spravedlnost
- Jednoduchost
- Efektivnost ve vztahu k daňovým únikům

Odpůrci

- Možný pokles daňových příjmů
- Zpochybnění míry zjednodušení
- Přínos pro poplatníky s vyšším příjmem

Dvojí zdanění

- Tentýž předmět daně je více než jednou podroben zdanění stejnou nebo obdobnou daní (rozdíl oproti úplatnému převodu nemovitosti).
- Vnitrostátní – uvnitř jednoho státu (podíly na zisku)
- Mezinárodní – rezident jednoho státu pobírá příjmy z jiného státu

Právní a ekonomické dvojí zdanění

Mezinárodní dvojí zdanění má 2 podoby, které vyplývají z definice OECD, a to:

- 1) právní dvojí zdanění
- 2) ekonomické dvojí zdanění.

- **Právní dvojí zdanění (1)** je charakterizováno jako vymáhání srovnatelných daní ze stejného předmětu zdanění a za stejné období ve 2 nebo více daňových jurisdikcích (zemích), a to od jednoho (téhož) daňového poplatníka (podle definice OECD). Zpravidla se jedná o případy, kdy jeden stát zdaní příjmy z titulu jejich zdroje na svém území a druhý stát pak zdaní celosvětové příjmy (příjmy z tuzemska a ze zahraničí) z důvodu, že daňový subjekt je podle vnitrostátních předpisů daného státu jeho rezidentem.

- **Ekonomické dvojí zdanění (2)** vzniká tehdy, když různé státy uvalují daň na různé poplatníky, ale na základu stejného předmětu zdanění. Především se jedná o případy, kdy daňový úřad zdaní stejnou formu důchodu (zisk, příjem) u dvou nebo více daňových subjektů. Např. při platbě mezi 2 nadnárodními společnostmi, kdy jurisdikce platícího podniku pohlíží na platbu jako platbu kapitálovou (bez možnosti uplatnit ji jako daňový náklad) a daňová jurisdikce, která zdaňuje příjemce této platby, ji považuje za zdanitelný licenční poplatek.

Vzory smluv

- Vzorová smlouva OECD v oboru daní z příjmů a majetku (OECD Model Tax Convention on Income and Capital), vyspělé země OECD
- Vzorová smlouva OSN (United Nations Model Double Taxation Convention between Developed and Developing Countries), vyspělé a rozvojové země

Daňové úniky (tax evasion)

- Chápáno jako porušení zákona, na rozdíl od vyhýbání se daňové povinnosti (tax avoidance), které je chápáno jako šikovné využití možností, jež zákon nabízí (legální daňový únik).
- Legální daňový únik je na hranici zákonnosti, neboť používá prostředků, jak zákon „nenápadně obejít“.
- Nezákonný daňový únik je označován jako přímé a otevřené porušování daňových zákonů.

- Např. legislativa Nizozemí nebo Německa považuje za porušení zákona každý čin, který jde proti záměru zákona.
- Obecně je možné daňový únik označit jako neplacení daní v rozporu se zákonem (utajování příjmů, zfalšované účetnictví a další nezákonné postupy)
- Vzhledem ke své nestálosti, složitosti, neurčitosti a někdy i nespravedlnosti ztratily české daňové zákony značnou část své legitimacy.

Daňové oázy

- Využíváno k daňovým únikům
- Např. Bahamy, Bermudy, Kajmanské ostrovy...
 - Nízké nebo nulové daňové zatížení
 - Snadná dopravní dostupnost
 - Dobré bankovní služby
 - Dobří právníci
 - Ochrana bankovního tajemství
 - Liberální zákony
 - Politická stabilita, atp.

Definice dle OECD

- Žádné nebo pouze minimální daně.
- Nedostatek transparentnosti (např. absence povinnosti vést účetnictví atp.).
- Zamezení přístupu k informacím o poplatnících.
- Na základě těchto kritérií OECD uveřejnila seznam daňových rájů v roce 1998 – 38 zemí
- Do roku 2004 pokles na 5 zemí, momentálně 3 země (Andorra, Lichtenštejnsko, Monako)

Metody daňových úniků

- Převod zisku do země s nízkým zdaněním pomocí manipulace s cenou operací prováděných mezi sdruženými podniky prostřednictvím tzv. převodních cen.
- Snižování zisků pomocí manipulace s náklady vynaloženými na služby.

Převodní ceny (transfer pricing)

- Podnik zabývající se mezinárodním obchodem může upravit ceny zboží vyrobeného v jedné zemi a prodávaného v jiné zemi tak, aby se co největší část zisku soustředila v té z obou zemí, kde je daňové zatížení nižší.
- Např. navýšením pořizovací ceny nebo snížením prodejní ceny.

Manipulace s náklady

- Jsou fakturovány neexistující služby nebo jejich fakturace je značně nadhodnocena.
- Podstata spočívá v tom, že se účtují neexistující náklady.
- V praxi existují fiktivní podniky, které se zabývají pouze „výrobou“ faktur.